

Protokoll fört vid pleniföredragning

Infrastrukturavdelningen

Transportbyrån, I2

Närvarande

KS - CG - NF - TA - MN

Frånvarande

MP - WV

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Katrin Sjögren

Föredragande

Minister

Mika Nordberg

Protokollförare

Avdelningschef

Yvonne Österlund

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 7

Spörsmål gällande varutransporter i skärgården

ÅLR 2018/9751

476 I1

Landskapsregeringen beslöt att svara på vicetalman Veronica Thörnroos m.fl. spörsmål gällande varutransporter i skärgården enligt **bilaga, I218P05.**

Till Ålands lagting

Svar på spörsmål

Varutransporter i skärgården

- Spörsmål nr 1/2018-2019

Med stöd av 37 § lagtingsordningen vicetalman Veronica Thörnroos med flera ställt följande spörsmål till landskapsregeringen: Avser landskapsregeringen att omgående ompröva beslutet att inte längre upphandla varutransporter till skärgården, så att de för skärgården så viktiga transporterna kan fortgå även efter den första januari 2019 i enlighet med gällande principer?

Med anledning härav ger landskapsregeringen följande skriftliga svar.

Nuvarande system

I samband med EU-inträdet gjordes transportstödet till företag om till av landskapsregeringen upphandlade transporter, eftersom det tidigare transportstödet inte var förenligt med gemenskapslagstiftningen. Speciellt skärgårdens utmaningar rörande transporter identifierades. Landskapsregeringens upphandling har utvecklats över tid och gäller idag färskvarutransporter på följande linjer:

Linje 1: Kökar, kombinerad mjölk- och färskvarubil

Linje 2: Sottunga och Föglö, tankbil för mjölk

Linje 3: Brändö-Kumlinge, färskvarubil

Linje 4: Varutransporter från fasta Åland och Åbo till skärgården.

Det upphandlade företaget kan sälja transporter även av annat gods till ett av landskapsregeringen fastställt maxpris i mån om utrymme. Detta har nyttjats av vissa företag och privatpersoner. Företagen har även förtur när bokningen inom skärgårdstrafiken öppnar för att försäkra dem plats på fartygen.

I den senaste upphandlingen i slutet av år 2017 ökade kostnaden från 274 000 euro/år till 342 000 euro/år för upprätthållandet av nuvarande transportsystem. Enligt nuvarande avtal som går ut 31 december 2018 körs alla fyra linjer av MIRO transport Ab. En ny upphandling har inte inletts.

Regelverk

EU har omfattande krav på det som kallas statligt stöd, dvs. den offentliga finansiering som beviljas till ett företag. Statsstöd är i princip förbjudna, men det finns möjligheter till undantag bl.a. om det är fråga om ett stöd av mindre betydelse, ett så kallat de minimis-stöd.

Enligt de minimis-förordningen, kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse, är det möjligt att bevilja ett företag högst 200 000 euro i stöd under tre beskattningsår. I beloppet ska inräknas stöd som alla landets olika myndigheter sammanlagt har betalat under perioden. Denna förordning är rättsgrunden till de drifts- och investeringsstöd som idag beviljas till butikerna i skärgården.

Utmaningar i nuvarande system

Landskapsregeringen har noterat missnöje med nuvarande system. Systemet uppfattas av många som stelbent och orättvist. Det finns även en osäkerhet om vem som kan nyttja transporter och till vilket pris, vilket lett till att vissa aktörer gynnats av systemet medan andra inte utnyttjat det. Oro har även framförts rörande konkurrensförhållandena jämfört med lokala transportörer, som befarats slås ut. Rättviseaspekten såväl mellan producenterna inom skärgården, som rättviseaspekten jämfört fastäländska företag har lyfts. Med anledning av kapacitetsbristen i landskapets skärgårdsflotta har den nu upphandlade trafiken även ansetts stelbent då samma färskvarutransporter med förhållandevis stora fordon körs året runt, vilket leder till att oskäligt mycket utrymme på däck stora delar av året tas upp. Diskussioner har förts om att möjliggöra alternativ till transporter på hjul inom skärgårdstrafiken och önskemål har framförts att regionerna själva skulle få stöd för att ordna transporter så att de bättre utgår från skärgårdens behov.

Försöksperiod med nytt system

För att omvärdera systemet och tillmötesgå regionen och de utmaningar som finns, har landskapsregeringen i budgetförslag föreslagit att det nuvarande systemet upphör och därför valt att inte upphandla färskvarutransporter i skärgården från början av år 2019.

Istället föreslår landskapsregeringen att butiksstödet riktat till skärgårdsbutikerna utökas. Den summa som aviserats är inte dimensionerad för en viss kapacitet eller tidsperiod, utan kan utökas när de verkliga behoven och kostnaderna klarlagts. Att ge stöd till de lokala butikerna för att lösa transporter, gör att beslutsfattandet förs närmare de som det berör. Genom att transporter kommer att ombesörjas av aktörerna i skärgården, vilka har specifik kunskap om hur kapacitetsbehovet fluktuerar under året, förväntas en mer optimerad, kostnadseffektiv och smidigare lösning kunna nås.

Koordinatorer för butikerna i norra respektive södra skärgården är utsedda och jobbar nu med att få till stånd avtal med transportörer. Landskapsregeringen följer aktivt detta arbete och bistår med statistik och underlag. Landskapsregeringen ser redan en tydlig vilja till optimering av de gemensamma resurserna och att en ny och givande dialog om för- och nackdelar med olika alternativ kommit igång.

Landskapsregeringen har för avsikt är att inom januarimånad tillsammans med berörda butiker besluta om fortsättningen. Landskapsregeringen är öppen för att regionerna i skärgården önskar olika lösningar för att täcka sina transportbehov och har beredskap att tillmötesgå dessa, i syfte att uppå en smidigare och bättre optimerad lösning än dagens system kan erbjuda.

Mariehamn den 30 november 2018

Lantråd

Katrin Sjögren

Minister

Mika Nordberg